

VİRAL HASTALIKLAR

BÖLÜM 53

Hidayet Metin ERDOĞAN¹
Mehmet ÇİTİL²

DOI: 10.37609/akya.3747.c360

1. GİRİŞ

Kedi ve köpeklerde viral hastalıklar, veteriner hekimlikte önemli bir enfeksiyon grubu olarak öne çıkmakta ve hem bireysel hayvan sağlığını hem de topluluk sağlığını tehdit eden ciddi sonuçlara yol açabilmektedir. Bu hastalıklar genellikle akut seyirli olup, yüksek bulaşıcılık ve ölüm oranlarına sahiptir. Parvovirüs, distemper virüsü, koronavi-rüs, feline panlökopeni, kedi lösemi virüsü (FeLV) ve kuduz gibi ajanlar, bu tür enfeksiyonların başlıca nedenleri arasında yer alır. Viral hastalıklar çoğu zaman özgül antiviral tedavilerle değil, destekleyici yaklaşımlarla yönetilir; bu nedenle korunma önlemleri, özellikle aşılama programları büyük önem taşır. Bu bölümde, kedi ve köpeklerde en sık rastlanan viral hastalıkların etiyolojisi, patogenezi, klinik bulguları, tanısı, tedavi yaklaşımları ve korunma stratejileri detaylı olarak ele alınacaktır.

2. KUDUZ

Kuduz, insan ve sıcakkanlı tüm hayvanlarda şiddetli ve her zaman ölümcül poliensefalitis ile karakterize viral bir zoonozdur.

2.1. Etiyoloji

Etken, *Rhabdoviridae* familyasından *Lyssavirus* türü bir virüs olup sinirsel dokulara affinitesi nedeniyle sadece sinir sisteminde lezyonlara yol açar. Kuduzun ana rezervuarları yarasalar, evcil köpekler, rakunlar, kokarcılar, kurtlar, tilkiler, firavun fareleri ve çakallardır.

Kuduz genellikle kuduz bir hayvanın ısırması ile bulaşır. Ancak virüsle kontamine salyanın zedelenmiş mukozalardan girmesiyle, nadiren de olsa kornea, transplasental, mağaralarda aerosol yolla ve enfekte dokuların yenilmesiyle de bulaşabilir. Virüs, UV ışığı, kuruma ve çoğu dezenfektan tarafından kolayca yok edildiğinden, fomitler tarafından bulaşma söz konusu değildir.

Virüs, vücuda girdikten sonra miyositlerde çoğalır, ardından neuromusküler kavşağa ve nöro-tendinal ağlara yayılır; periferik sinirler içinde intra-aksonal sıvı aracılığıyla merkezi sinir sistemine (MSS) yol alır; MSS boyunca yayılır; son olarak periferik, duyuşal ve motor nöronlar içinde sentrifügal yayılır. Sinir sisteminde klinik ensefalitise neden olarak ya paralitik veya agresif formda seyreder. Sentrifügal yolla tükürük bezlerine gelen virüs salyayla saçılır.

¹ Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi, Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları AD., hmerdogan@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-1261-4352

² Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., mcitil@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-9839-7533

KAYNAKLAR

1. Greene, C. E. Infectious diseases of the dog and cat. 4th ed. Philadelphia, USA: Saunders Elsevier, 2006.
2. Syke J. E. Canine and feline infectious diseases. 1st ed. China: Saunders Elsevier, 2014.
3. Tilley, L. P., Smith, Jr., F. W. K. Blackwell's five-minute veterinary consult: canine and feline. 6th ed. New Delhi, India: Wiley Blackwell, 2016.
4. Day MJ, Schultz RD. Veterinary immunology: principles and practice. 2nd ed. London, UK: CRC Press: 2014.
5. Weese, S., Evason, M. A color handbook infectious diseases of the dog and cat. 1st ed. London, UK: Taylor & Francis, 2020.
6. Barr, S. C., Bowman D. D. Blackwell's five-minute veterinary consult clinical companion: canine and feline infectious diseases and parasitology. 2nd ed. New Delhi, India: Wiley Blackwell, 2012.
7. McVey, S., Kennedy, M., Chengappa, M.M., Wilkes, R. Veterinary microbiology. 4th ed. Pondicherry, India: Wiley Blackwell, 2022.
8. El-Sawalhy, A. Veterinary infectious diseases in domestic animals, 3rd ed. Egytp, 2012.
9. Nelson, W. R., Couto, C.G. Small animal internal medicine. 6th ed. Canada: Saunders Elsevier, 2020.
10. Wiebe, V.J. Drug therapy for infectious diseases of the dog and cat. 1st ed. Pondicherry, India: Wiley Blackwell, 2015.
11. Cote, E. Ettinger, S. J., Feldman, E.C. Ettinger's textbook of veterinary internal medicine. 9 th ed. USA: Elsevier, 2024.
12. İmren, H.Y. Kedi ve köpek hastalıkları. 1. baskı. Malatya: Medipress Yayıncılık, 1998.
13. Aytuğ, N. Köpek ve kedilerin iç hastalıkları- klinik el kitabı.5.baskı. Malatya: Medipress Yayıncılık, 2021.
14. Yarsan, E. Kedi ve köpek hekimliği. 3. baskı. Ankara: Güneş Tıp Kitabevi, 2023.
15. Bilal, T. Kedi - köpek iç hastalıkları. 1. baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi, 2023.
16. Turgut K, Ok M. Veteriner Gastroenteroloji. 1. baskı. Konya: Bahçıvanlar Basım San. A.Ş., 1997.
17. Aiello S.E, Moses M.A. The Merck Veterinary Manual, 11. ed. USA: Merck & Co., Inc. 2011.
18. Bayrakal, A., İskefli, O. Veteriner reçete rehberi. 1. baskı. Ankara: Güneş Tıp Kitabevi, 2020.